

Maalummaa Duâ€™aaâ€™ii

Description

Piroojekti ï€~Duâ€™aayiâ€™ jedhu torbaan baayâ€™eef turuu kan dandaâ€™u qabachuun harâ€™a waaâ€™ee duâ€™aayi ilaaluuf carraaqna. Dhugumatti duâ€™aayin furtuu milkaaâ€™innaa keessaa tokko. Garuu namoonni baayâ€™een furtuu kanatti fayyadamanii balbala milkaaâ€™innaa fi gammachuu banachuu hin dandeenye. Maaliif banachuu dadhabanii? Sababni isaa maaliidhaa? Akkuma furtuun ilkaan qabu, duâ€™aayinis ilkaan qaba. Ilkaan san sirritti qaranii jiru? Ilkaan sunniin maal akka taâ€™e sirritti beekani jiru? In sha Allaah gaafile kanaa fi kkf waaâ€™ee duâ€™aaâ€™i ilaachise walumaan ilaalla. Barreefamni waaâ€™ee duâ€™aaâ€™i ilaachise asitti barraaâ€™u kitaaba â€œDuâ€™a The Weapon of the Believerâ€˜gedhamu irraa fudhatama.

I.Duâ€™aaâ€™i jechuun maal jechuudhaa?

Jechi Arabiffaa Duâ€™aa jedhu maqaa xumura irraa ijaarrameedha. Xumurri sunis, â€˜Daâ€™aaâ€™ hiikni isaas, â€˜waamu, kadhachuuâ€™ taâ€™a. Afaan Oromootin jecha duâ€™aa jedhu duâ€™aaâ€™ ykn duâ€™aayi jenne waamna. Jechi duâ€™aa jedhu Qurâ€™aana keessatti hiika adda addaa agarsiisuuf maqaan isaa dhahame jira.

1. Ibaada (gabbarrii) agarsiisuuf:

Ù·ÙŽÙ„ÙŽØ§ ØªÙŽØ¬Ù'Ø¹Ù·ÙÙ·Ù·Ù† Ø¬Ù·Ù'Ù†Ù·Ø§Ù„Ù„Ù·ÙŽÙ‡Ù·ÙÙ·ÙŽØ§ Ù„ÙŽØ§
ÙŠÙŽÙ†Ù·ÙŽØ¹Ù·ÙfÙŽ Ù·ÙŽÙ„ÙŽØ§ ÙŠÙŽØ¶Ù·Ø±Ù·Ù·ÙfÙŽ Ù—Ù·ÙŽØ¥Ù·Ù†Ù·
ÙŽØ·ÙŽÙ„Ù'ØªÙŽÙ·Ù·ÙŽØ¥Ù·Ù†Ù·ÙŽÙfÙŽ Ø¥Ù·Ø°Ù·Ø§ ÙÙ·Ù·Ù†ÙŽ Ø§Ù„ØÙ·ÙŽØ§Ù„Ù·ÙÙ·ÙŠÙ†ÙŽ

â€œRabbii gaditti waan si hin fayyannee fi hin miine hin gabbarin. Yoo akkas goote dhugumatti ati veroo san miidhaa hojjattootaa (zaalimtoota) irraa taata.â€ Suura Yuunus 10:106

2.Gargaarsa barbaaduf:

â€œYoo waan Nuti gabricha keenya irratti buufne [Qurâ€™aana] irraa mamii keessa taatan, yoo kan dhugaa dubbattan taatan, suuraa akka isaa tokko fidaatii ragoota (gargaartota fi deeggartoota) keessan kanneen Rabbiin ala jiranis waamadhaa.â€ Suuratu Al-Baqaraa 2:23

3. Waamicha agarsiisuuf:

â€œGuyyaa Inni (Rabbiin) isin waamu fi isin Isa faarsaa awwaatanii fi yeroo gabaaba malee [addunyaa irra] kan hin turre taâ€™u yaaddan.â€• Suuratu Al_Isra 17:52

Jecha duâ€™aa jedhu Qurâ€™aana keessatti hiika baayâ€™ee qaba. Kanneen armaan olii muraasa.

Akkasumas, hayyoanni Islaama duâ€™ayif hiika itti kennanii jiru. Isaan keessaa:

Ibn Al-Qayyiim Duâ€™aayi akkana jechuun hiike: â€œWanta nama fayyadu kadhachuu fi wanta nama miidhu akka namarraa deemu kadhachuudha. Yookiin wanti miidhaa geessu kuni isatti buâ€™uun dura akka isarraa Rabbiin deebisu kadhachuudha.â€

II. Duâ€™aaâ€™in Gosa Ibaadati

Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) akkana jedha:

â€œGooftan keessan ni jedhe, â€˜Na kadhaa isiniifan awwaadhaa. Dhugumatti, isaan Ana gabbaruu irraa boonan, salphattoota taâ€™anii Jahannam seenuf jiru.â€™â€˜Suuratu Ghaafir 40:60

Aaya tana keessatti Rabbiin akka Isa kadhannuu fi itti iyyannu nu ajaja. Akkasumas, warroota Isa hin kadhanne namoota boonaf Isa hin gabbarre keessatti lakkawa. Kanarraa kaâ€™uun, duâ€™aaâ€™in gochoota ibaada keessaa akka taâ€™e ni hubatama. Hiikni kuni ifaan ifatti Ergamaa Rabbii (SAW)â€™n ibsame jira. Nuâ€™maan ibn Bashir akka gabaasetti Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan:

â€œâ€¢Ø§Ù„Ø¬Ø¹Ø§Ø¡Ù‡Ù^Ø§Ù„Ø¹Ø¬Ø§Ø¬Ø©â€¢

â€œDuâ€™aaâ€™in Ibaadadhaâ€™ Ergasii Ergamaan Rabbii (SAW) Aaya armaan olii qaraâ€™an. (Abu Daawud tu gabaase)

Kanaafu, duâ€™aaâ€™in gosoota ibaada keessaa tokko. Inuma gocha ibaadaa keessaa isa guddaadha. Duâ€™aaâ€™i irraa faayda argachuuf haalli fi adeemsi duâ€™aaâ€™i itti godhan Qurâ€™aana fi Sunnaa Ergamaa Rabbii (SAW) irraa kan fudhatamee fi waliin kan deemu taâ€™uu qaba. Namni tokko salaata salaatus ykn soomuf sammuu ykn fedhii isaatiin akkuma hin deemne duâ€™aayis gochuuf Qurâ€™aana fi sunnatti of daangeessu qaba. (Duâ€™aayi gochuuf gochoota Qurâ€™aana fi sunnaa faallessan raawwachuu hin qabu)

III. Hariiroo Duâ€™aayin Aqiidaa waliin qabu

Duâ€™aaâ€™in Aqiida fi tawhida waliin hariiroo cimaa qaba. Duâ€™aaâ€™in karaa hundarra caalu imaana ofii itti dabalanii fi Maqoolee (Asmaaâ€™a) fi sifaata (amaloota) Rabbii itti dinqisifataniidha. Sababa adda addaa irraa kan kaâ€™ee duâ€™aaâ€™in imaana namticha ni dabalaaf. Namtichi dhuma isaa irratti tooâ€™anna homaatu akka hin qabne yookiin humna of fayyadu kan hin qabne taâ€™uu ykn wanta badda ofirraa deebisu akka hin dandeenye duâ€™aaâ€™in ni agarsiisa. Duâ€™aayin miira Muslimni Rabbiin garmalee barbaadu agarsisa. Namtichi dhugaan duâ€™aayi godhu Rabbiin akka dhagayuu fi isaaf awwaatu ni amana.

Karaan biraan barbaachisummaa duâ€™aayi itti mulâ€™atu tawhiida keessatti. (Tawhiida jechuun Tokkichummaa Rabbii agarsiisudha. Tawhiida bakka saditti qoodun ni dandaâ€™ama. Isaanis:

1.Tawhida al-Rububiyyahâ€“ Tawhiida Gooftummaa, kana jechuun Kan wanta hundaa uumu Rabbiidha, Gooftaa fi Mootiin wanta hundaa Rabbiidha, wanta hundaa bakka isaaf maluu kan kaaâ€™u (Mudabbir) Rabbiidha.

2.Tawhiida al-uluhiiyahâ€“ kana jechuun gabbarrii keessatti Rabbiin tokkichoomsu (Rabbitin qofa gabbaruu, homaa Isatti qindeessu dhiisu).

3.Tawhiida al-Asmaa wa al-sifaatâ€“ amaloota gaggaarii, kabajamoo, guutuu fi maqoolee gaggaariin Isa wassafuu (ibsuu)dha. Tawhidni hundee Islaamati fi jalqabaa hanga dhumaatti waamicha Ergamtoota Rabbitiit.)

Namni tokko yommuu duâ€™aayi godhu, keessoo isaatti Rabbitin jiraachu fi Gooftaa haqaa akka taâ€™e ni amana. Namtichi duâ€™aayi gochuun Rabbitin wanta hundaa akka tooâ€™atu hojiin agarsiisaa jira, duâ€™aayi isaatiif deebii deebisuuf humnaa fi dandeetti kan qabu Rabbitin qofa waan taâ€™eeef. Rabbitin Nyaachisaa, Jiraachisaa, Uumaa fi Bulchaa uumama guutuu akka taâ€™e namtichi duâ€™aayi godhu amanaa jira. kuni hundii hundee tawhiid ar-Rububiyyaati.

Karaan biraatin duâ€™aayin Rabbitin qofti gabbaramuu akka qabu agarsiisa (Tawhiida al-Uluhiyyah). Namni tokko Rabbitin tooâ€™anna guutuu uumamtoota irratti qabaachu fi kadhaa nama dhiphinnha keessa jiru kan deebisuuf Rabbitin qofa akka taâ€™e erge beeke, gabbaruu kan qaban Rabbitin qofa akka taâ€™e amanu fi hojii irra oolchu qaba.

Akkasumas, duâ€™aayin Rabbitin maqoolee fi amaloota guutu akka qabu agarsiisa. Hasaasa garbichaa kan dhagahu Rabbitin qofa waan taâ€™eeef. Gabrichi bakka fedhe haa jiraatu haala inni keessa jiru Rabbitin ni beeka.

IV. Rabbiin ala wanta biraadu aad ka dhachuu Shirkiidha

Akkuma duratti jedhame, duâ€™aaâ€™in Rabbiin qofatti qajeelu qaba. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aala akkana jedha:

Ù,Ù·Ù,,Ù' Ø¥Ù·Ù†Ù·ÙŽÙ ÙŽØ§ Ø£ÙŽØ·Ù'Ø·Ù·Ù' Ø±ÙŽØ·Ù·Ù·ÙŠ Ù·ÙŽÙ,,ÙŽØ§ Ø£Ù·Ø·Ù'Ø±Ù·ÙfÙ·Ø·Ù·Ù‡Ù·Ø£ÙŽØÙŽØ·Ù·Ø§

â€œJedhi â€˜Ani kan kadhu (gabbaru) Gooftaa kiyya qofa. Isattis waan tokkollee hin qindeessu.â€™â€• Suuratu Al-Jinn 72:20

Rabbiin alaa wanta biraaduâ€™aayi kadhachuu shirkii qulqulluudha. Sababni kanaas, namtichi wanta biraaduâ€™aayi kadhahu amala Rabbiin qofa qabu wanta saniif kennaa jira. Fakkeenyaf wanta qalbii nmaa keessa jiru kan beeku Rabbiin qofa; nama rakkate rakkinaa keessa kan baasu Rabbiin qofa. Kanaafu, namni waliyyoota, taabota, dhagaa, nabiyyoota, malaaykota fi kkf duâ€™aayi kadhahu, wantoonni inni kadhahu kunnin kadhaa isaa ni dhagayan, jirenya yeroo hundaa qabu, kadhaa isaa jalaa awwaachu ni dandaâ€™an, haala inni keessa jiru ni beekan, ni argan, wanta inni fedhu ni kennaniif jedhe amanaa jira. Garuu amaloonni guutun armaan olii Rabbii qofaaf kan maluudha. Rabbiin qofa wanta hundaa kan dhagahu. Rabbiin haala keenya hundaa siritti kan beeku. Rabbiin qofa kadhaa keenyaf deebii kan deebisu. Wantoota duâ€™aayin itti godhamu aaya tana keesatti Rabbiin haala Kanaan ibsa.

Yoo isaan kadhattaniis kadhaa keessan hin dhagahan. Ossoo dhagahaniil ee isiniif hin awwaatan. Guyyaa Qiyaamaas shirkii (Rabbitti qindeessu) keessan ni mormu. [Yaa Muhammad] akka Rabbii keessa beekaatti homtuu siif hin odeessu. Suuratu Faaxir 35:14

Kanaafu, wanti Rabbii gaditti kadhatamu taabota taâ€™I waliyyi taâ€™ii kadhaa kana gonkumaa hin dhagahan. Amala guutu Al-Samiiâ€™ (Wanta hundaa dhagahaa) qabu waan hin qabneef. Osso kadhaa isaanii kana dhagahaniyyuu isaan jalaa awwaachu akka hin dandeenyeye Rabbiiin ibsa.

Wantoota Rabbii gaditti gabbaraman (kadhataman) Rabbiin ammas haala Kanaan ibsa.

â€œRabbiin ala waan isa hin miinee fi hin fayyadne kadhata. Suni isatu jallinna fagoodha. Nama miidhaan isaa buâ€™aa isa irra dhiyoo taâ€™e kadhata. Jaalalle taâ€™uun isaa waa

fokkate! Ammas hiriyyaa taâ€™uun isaa waa fokkateâ€¢ Suuratu Al-Hajj 22:12-13

â€œNama Rabbiin ala waan hanga Guyyaa Qiyaamaatti homaa isaaf hin awwaannee fi isaan (warri kadhataman) kadhaa isaanii irraa dagatoo taâ€™an gabbaru caalaa jallataan eenyuâ€
Suuratu al-Ahqaaf 46:5

Kana jechuun wanti Rabbiin ala kadhatamu (gabbaramu) sun kadhatamu (gabbaramu) isaatu hin beeku. Duâ€™aaâ€™in osoo hanga Guyyaa Qiyaama isaanitti godhameyyu wanti uumamu hin jiru.Kanaafu, asirraa kaâ€™uun namni Rabbiin ala wanta biraan duâ€™aayi kadhate, shirkii guddaa hojjate jiraa jechuudha.

Kanaafu, namni Rabbiin alatti waliyyi duâ€™e ykn Nabiyyi ykn malaaykaa ykn taabota fi kkf kadhatu yakka guddaa raawwataa jiraa jechuudha. â€œYaa Rasulallah harka kiyya qabi, Yaa shek huseen ilma naaf kenni, Madanaalami na baraari, Gabraâ€™el na eegi, Iyyasuus na eegi, qabri bira dhaqanii yaa ebalu na gargaari, akkas naaf godhii fi kkf jechuun shirkii guddaadha, yakka hamaa adabbi Jahannamatti nama geessudha. Shirkiin zulmii guddaa hojii gaarii nama jalaa balleessu beekun namni hunduu gocha kana irraa fagaachu qaba. Rabbiin akkana jedha:

Ù^ÙŽÙ„ÙŽÙ„ÙŽØ^Ù‘ Ø£Ù·Ù^ØÙ·ÙŠÙŽ Ø¥Ù·Ù„ÙŽÙŠÙ‘ÙfÙŽ Ù^ÙŽØ¥Ù·Ù„ÙŽÙ‰
ØšÙ„Ù^ÙŽØ^Ù·ÙŠÙ†ÙŽ ÙÙ·Ù†Ù„ÙŽØ^Ù‘Ù„Ù·ÙfÙŽ Ù„ÙŽØ^Ù·Ù†Ù‘Ù‘
Ø£ÙŽØ^Ù‘Ø±ÙŽÙfÙ‘Ø^ÙŽ Ù„ÙŽÙŠÙŽØÙ‘Ø^ÙŽØ^ÙŽÙ^Ù‘ÙŽ Ø^ÙŽÙÙŽÙ„Ù·ÙfÙŽ
Ù^ÙŽÙ„ÙŽØ^ÙŽÙfÙ‘Ù^Ù†ÙŽÙ†Ù‘ÙŽ ÙÙ·Ù†ÙŽ ØšÙ„Ù‘Ø®ÙŽØÙ³Ù‘Ø±Ù·ÙŠÙ†ÙŽ

â€œDhugumatti gara keetii fi gara warra siin duraa turanitti â€œYoo Rabbiin wajjiin waan biraad gabbarde dalagaan kee ni bada; warra hoongaâ€™an irraas taata.â€ Jechuun wahyiin (ergaan) buufameera.â€ Suuratu Az-Zumar 39:65

Kitaaba wabii: Duâ€™a Weapon Of the Believer fuula 21-30 By Abu Ammar Yasir Qaadi

[email-subscribers namefield="YES" desc="group="Public"]

Date Created

July 29, 2017

Author

admin